

PASAULINIS EKOLOGINIO ŽENKLINIMO TINKLAS

Pasaulyje yra žinomos kelios produktų ekologinio ženklavimo sistemos: pasaulinis ekologinio ženklavimo tinklas (Global Ecolabelling Network), Europos Sąjungos ekologinio ženklavimo sistema, nacionalinės ekologinio ženklavimo sistemos ir atskirų pramonės šakų gaminių ekologinio ženklavimo sistemos.

I. PASAULINIS EKOLOGINIO ŽENKLINIMO TINKLAS

1.1 Pasaulinio Ekologinio Ženklavimo Tinklo misija

Pasaulinis Ekologinio ženklavimo tinklas (PEŽT) yra tarptautinė pelno nesiekianti asociacija, kuriai priklauso aplinkosauginį ženklavimą vykdančiosios organizacijos, įkurta 1994 metais, siekianti patobulinti, paskatinti ir išvystyti gaminių ir paslaugų ekologinį ženklavimą.

Pasaulinio Ekologinio Ženklavimo Tinklo misija:

- aptarnauti šios organizacijos narius ir kitus vartojus bei ekologinio ženklavimo programas ir visuomenę, tobulinant, skatinant ir vystant produktų ekologinį ženklavimą, teikiant patikimas pasaulines ekologinio ženklavimo programas ir ekologinio ženklavimo standartus;
- puoselėti organizacijos narių bendradarbiavimą, apsikeitimą informacija bei jos harmonizavimą tarp organizacijos narių;
- palengvinti informacijos vertinimo procesus, apžvelgiant ekologinio ženklavimo standartus iš viso pasaulio;
- dalyvauti tarptautinėse organizacijose iš esmės skatinančiose ekologinį ženklavimą;
- skatinti paklausą ir tiekimą aplinkai palankių gaminių ir paslaugų.

Pasaulinio Ekologinio Ženklavimo Tinklo nariai palaikydami PEŽT misiją:

- teikia kriterijus gaminių ir paslaugų sertifikavimui, kurie pasižymi mažesniu poveikiu aplinkai, negu analogiškų funkcijų gaminiai;

- teikia informaciją, patarimus ir techninę pagalbą organizacijoms ruošiančioms ar vystančioms programoms;
- teikia informaciją visuomenei;
- atstovauja ekologinio ženklavimo problemų interesus įvairiuose tarptautiniuose susitikimuose ir renginiuose.

1.2. PASAULINIO EKOLOGINIO ŽENKLINIMO TINKLO NARIAI

2001 metų gale PEŽT nariais buvo 21 organizacija, įskaitant nacionalines bei tarptautines organizacijas ir narius dirbančius su ekologinio ženklavimo programomis visame pasaulyje (1 lentelė). PEŽT nariai skleidžia pasaulyje šios organizacijos tikslus ir programas, bet daugelyje PEŽT susitikimų dalyvauja ir platesni visuomenės sluoksniai, taip vadinami asocijuoti nariai.

1 lentelė Organizacijos Pasaulinio Ekologinio Ženklavimo Tinklo narės

Valstybė	PEŽT narės organizacijos pavadinimas
Australija	Australijos Aplinkosauginio ženklavimo asociacija (The Australian Environmental Labelling Association Inc, AELA)
Brazilija	Brazilijos Techninių standartų asociacija (Associação Brasileira de Normas Técnicas, ABNT)
Kanada	Žemės pasirinkimo aplinkosauginė tarnyba (Terra Choice Environmental Service Inc, Environment Canada)
Kroatija	Aplinkos apsaugos ir fizikinio planavimo ministerija

	(Ministry of Environmental Protection and Physical planning) Aplinkos ministerija (Ministry of Environment)
Čekijos Respublika	
Danija	Danijos Ekologinis Ženkinimas (Ecolabelling Denmark)
Europos Sąjunga	Europos Komisijos Direktoratas Aplinkosauga D3 (European Commission, DG Environment D3)
Vokietija	Federalinė Aplinkos apsaugos Agentūra (Federal Environmental Agency)
Graikija	Aukščiausioji ekoženklų suteikimo taryba (ASAOS, Supreme Council for Awarding the Ecolabel)
Hong Kongas	Žalioji Taryba (Green Council)
Indija	Centrinė teršalų kontrolės taryba (Central Pollution Control Board, CPCB)
Japonija	Japonijos Aplinkos Asociacija (Japan Environment Association, JEA)
Korėja	Korėjos Aplinkosauginė ženkinimo asociacija (Korea Environmental Labelling Association, KELA)
Liuksemburgas	Ekoženklų komisija, Aplinkos ministerija (Ecolabel Commission, Ministry of Environment)
Naujoji Zelandija	Naujosios Zelandijos Aplinkosauginis pasirinkimas (Environment Choice New Zealand)
Norvegija	Norvegijos Aplinkosauginio ženkinimo fondas (Norwegian Foundation for Environmental Labelling)
Švedija	Ekoženkinimo tarnyba (SIS Ecolabelling AB)
Švedija	Švedijos Gamtos išsaugojimo draugija (Swedish Society for Nature conservation, SSNC)
Svedija	TCO Development
Tailandas	Tailando aplinkos institutas (Thailand Environment Institute, TEI)
Didžioji Britanija	Aplinkos, maisto ir žemės ūkio departamentas (Department for Environment, Food and Rural Affairs, DEFRA)
Jungtinės Amerikos valstijos	Žaliasis Ruonis (Green Seal)

1.3. Pasaulinio Ekologinio Ženkinimo Tinklo valdymas ir administracija

PEŽT yra valdomas Direktorių Tarybos, nuolatinį darbą atlieka Sekretoriatas valdomas Vadovaujančios Reikalų Institucijos. 1995 m. Švedijos ekologinio ženklavimo institucija buvo išrinkta PEŽT direktoratu ir ji atliko eilę potvarkių. Buvo nustatyta, kad PEŽT sekretoriatas bus keičiamas kas tris metus, be to, buvo nustatyta, kad Vadovaujančios Reikalų institucijos vaidmenį atliks Japonijos Aplinkos Asociacija (Japan Environment Association), kuri taip pat bendradarbiaus su sekretoriatu ir užtikrins paramą nariams. Sekretoriato Vadovaujančios Reikalų institucijos vaidmenys ir atsakomybė yra griežtai apibrėžti ir gali būti įvertinti. 1999 m. rugpjūčio mėnesį Sekretoriato funkcijos buvo deleguotos Kanados “TerraChoice Environmental Services Inc.” organizacijai, o Vadovaujančios Reikalų institucijos vaidmuo buvo paliktas Japonijos Aplinkos Asociacijai.

1.4. 2002 metų Pasaulinio Ekologinio Ženklavimo Tinklo Direktorių Taryba

2lentelė

Vardas Pavardė	Valstybė, organizacija	Pareigos
John Polak	Kanada, Aplinkosauginė žemės pasirinkimo tarnyba	Pirmininkas
Seiji Taguchi	Japonijos Aplinkos Asociacija	Direktorius ir iždininkas
Lisbeth Engel Hansen	Danijos Ekologinis Ženklavimas	Direktorius
Melisa Arseneault	Naujosios Zelandijos Aplinkosauginis pasirinkimas	Direktorius
Ning Yu	Taivanas, Aplinkos ir vystymo fondas	Direktorius
Wolfgang Lohrer	Vokietijos Federalinė Aplinkos Apsaugos Agentūra	Direktorius

1.5. Ekologinio produktų Ženklavimo esminės nuostatos

Ekologinis ženklavimas – tai yra savanoriškas būdas pareikšti aplinkosauginį veiksma. Ekologinis produktų ženklavimas yra paplitęs visame pasaulyje. Ekologinis produktų – gaminių ir paslaugų - ženklavimas yra aplinkosauginis produktų vertinimas, aptariant produktų būvio ciklą. Ekologinį ženklą produktui suteikia trečioji šalis, visiškai nepriklausomai įvertinusi produkto

atitikimą ekologiniams kriterijams. Tuo ekologinis ženklas skiriasi nuo taip vadinamųjų “žaliųjų” ženklų, kuriuos deklaruoja pats produkto gamintojas ar paslaugos teikėjas.

Pasaulinio Ekologinio Ženklinimo Tinklo ekologiniai ženklai suteikiami vadovaujantis Tarptautinės Standartizacijos Organizacijos (The International Organization for Standardization, ISO) yra sukurusi trijų tipų laisvanoriško ekologinio ženklinimo sistemų standartus.

I - ojo tipo; laisvanoriškas, daugiakriterinis ekologinio ženklinimo būdas, kai trečioji šalis suteikia ekologinio ženklo licenziją konkrečiam gaminiui, pasižyminčiam tam tikromis aplinkai palankiomis savybėmis, įvertindama šio gaminio būvio ciklą. ISO 14024. Environmental Labels and Declarations – Environmental Labelling Type I – Guiding Principles and Procedures.

II – ojo tipo savaiminis ekologinių savybių deklaravimas (nepatvirtina trečioji šalis); ISO 14022. Environmental Labels and Declarations – Environmental Claims (Type II) – Self declaration Environmental Claims – Symbols

III – ojo tipo laisvanoriška programa, kuri apima produkto kiekybinius aplinkosauginius kriterijų duomenis, kurie vertinami trečiosios šalies, vertinant gaminio būvio ciklą, kai ekologinio ženklo licenziją išduoda irgi trečioji šalis, tai gali būti ta, kuri vertina gaminio būvio ciklą arba kitą. ISO 14025. Environmental Labels and Declarations - Environmental Labelling Type III – Guiding Principles and Procedures.

Be to, Tarptautinė Standartizacijos Organizacija skelbia, kad šie ženklai skatina aplinkos apsaugos tobulinimą, naudojantis pasaulinėmis ryšio sistemomis, skelbiant patikrinamą ir patikimą informaciją. Ekologinio ženklinimo šaknys glūdi globalinėje aplinkos apsaugos koncepcijoje, kuria rūpinasi pasaulio šalių vyriausybės, verslininkai ir visuomenė. Bet verslininkai siekdami plačiau visuomenei paaiškinti aplinkos apsaugos koncepciją, pateikdami gaminius ar paslaugas į rinką, ženklais ar užrašais ant gaminių, kaip antai: “palankus aplinkai”, “gamtinės kilmės”, “mažos energetinės sąnaudos”, perteikia šios koncepcijos esminius momentus. Pirkėjai, įsigydami tokius gaminius ar paslaugas jaučiasi dalyvaujantys aplinkos apsaugos sistemoje.

